

องค์ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นระบบการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษา ให้มีผลผลิตและการบริการที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ และเป็นข้อกำหนดตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 มาตรา 47 ที่ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการดำเนินการใด ๆ ของสถาบันการศึกษาที่เป็นไปตามระบบและแผนที่วางไว้แล้ว ทำให้เกิดความมั่นใจว่าผลผลิตทางการศึกษามีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คำว่า “คุณภาพ” มีความหมายได้หลายนัย เช่น

- คุณภาพ คือ ของดี ของหายาก ของแพง
- คุณภาพ คือ มาตรฐานความเป็นเลิศ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป และทำให้เกิดประสิทธิผลและการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด
- คุณภาพ คือ ลักษณะและคุณลักษณะของผลผลิตหรือการบริการทั้งหมดที่ทำให้เกิดผลเป็นไปตามที่ต้องการ

สรุปคุณภาพ คือ สิ่งที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ หรือความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholder)

ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก

• **การประกันคุณภาพภายใน** เป็นระบบการประกันคุณภาพที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบดำเนินการภายในมหาวิทยาลัยให้เกิดคุณภาพในผลผลิตและบริการซึ่งจะต้องดำเนินการ 3 เรื่องที่ต่อเนื่องกัน คือ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ ทุกองค์การและระบบในการดำเนินการของมหาวิทยาลัย การประกันคุณภาพจึงเกี่ยวข้องและเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนในมหาวิทยาลัยต้องช่วยกัน

องค์กรของมหาวิทยาลัย เช่น คณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์การศึกษา เป็นต้น จะต้องมีการประกันคุณภาพภายในที่เชื่อมโยงเป็นส่วนของการบริหารและการปฏิบัติงาน ตั้งแต่กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ โครงการ และกิจกรรม

บุคลากรของมหาวิทยาลัย คือ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดของระบบประกันคุณภาพที่ต้องทำงานในระบบคุณภาพ หรือใช้วงจรคุณภาพ (Quality cycle) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) อย่างต่อเนื่องในแต่ละโครงการหรือกิจกรรม หมายถึงว่า การทำงานใด ๆ ต้องมีแผนที่ชัดเจน มีการปฏิบัติตามแผน มีการประเมินแผน และปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องคือ หัวใจของการพัฒนาคุณภาพ กระทำจนเป็นวิธีการทำงานประจำให้เป็นวัฒนธรรมคุณภาพ พร้อมให้ความร่วมมือหน่วยงานในการประกันคุณภาพในส่วนที่ตนเกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินการทุกขั้นตอนจะต้องมีการบันทึกข้อมูลเพื่อเป็นฐานข้อมูล (base line) ในการกำหนดเป้าหมาย (Target) ในการพัฒนาต่อไป และนำสรุปข้อมูลเป็นรายงานประจำปีเสนอต่อสาธารณชน **ฐานข้อมูลหรือศูนย์ข้อมูลจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพ**

การประกันคุณภาพภายนอก เป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพที่ผ่านกระบวนการประกันคุณภาพภายใน โดยการประเมินคุณภาพและให้การรับรองโดยหน่วยงานประเมินภายนอก ตามมาตรา 49 คือ สมศ. จะรับผิดชอบประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งกำหนดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง อย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย

ผลจากการประเมินจะนำไปสู่การรับรองหรือปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาที่กำหนด ตามมาตรา 50 กำหนดให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือเตรียมข้อมูลสำหรับการประเมินภายนอก

ดังนั้น หน่วยงานทุกหน่วยงานจะต้องเตรียมข้อมูลหรือเอกสารผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน และหลักฐานทุกชนิดอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบได้ง่าย เช่น SAR ของหน่วยงาน ทุกปี หลักฐานที่เชื่อมโยง ข้อเสนอแนะของสมศ. และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเข้าสู่ระบบ Intranet ของมหาวิทยาลัย และจัดทำระบบ E-SAR เพื่อรองรับการตรวจประเมินภายนอก

เมอร์กาทรอยด์ และ มอร์แกน (Murgatroyd & Morgan 1994) ได้จำแนกลักษณะเด่นของการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ 5 ประการ

1. มาตรฐานการศึกษากำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก
2. มาตรฐานเขียนในรูปของความคาดหวังที่โรงเรียนจะต้องบรรลุถึง
3. มาตรฐานต้องสามารถประเมินได้โดยใช้เกณฑ์ที่เป็นปรนัย
4. มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการยกเว้นโดยปราศจากเหตุผลสมควร
5. การประกันคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วยตรวจสอบและทบทวน (Audit and Review) การทดสอบด้วยแบบ ทดสอบมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน
2. ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง
3. ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษา มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น

การสร้างความมั่นใจซึ่งเป็นแกนหลักของการประกันคุณภาพประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญหลายประการอื่น ได้แก่

1. การวางแผนป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นของการออกแบบการกำกับดูแล ตรวจสอบและทบทวนเพื่อการปรับปรุง แก้ไขในทุกขั้นตอนของการผลิตซึ่งต่างจากรูปแบบการประเมินแบบเก่าที่เน้นการตรวจจับเมื่อปัญหาสำคัญในขั้นผลผลิต ได้เกิดขึ้นแล้ว

2. การนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยอันได้แก่รูปแบบ กรรมวิธี และ เทคนิควิธี

ที่เป็นนวัตกรรมที่มีหลักฐานทางทฤษฎีและผลการวิจัยเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือรองรับไปประยุกต์ใช้ในขั้นตอน ต่างๆในกระบวนการผลิต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างมีเหตุผลว่า การดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ทั้งระบบจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างน่าไว้วางใจ และจะมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในวงจำกัดที่น้อยที่สุด

การประกันคุณภาพในบริบทของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีมาตรฐานเป็นแกนนำการสร้าง ความมั่นใจจะเริ่มขึ้นตั้งแต่ การกำหนดมาตรฐานในระดับเป้าหมายการศึกษาของชาติ โดยการนำข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้เชิงทฤษฎีและ เชิงประจักษ์ที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศมาใช้ในกระบวนการ สร้างวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับสังคมไทยในอนาคตในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะใช้เป็นกรอบและ แนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เหมาะสมกับกาลสมัยและทันเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงใน สังคมโลก และสามารถนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ต่อไป

การประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่สำคัญ 3 ขั้นตอนดังนี้

1. **การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)** เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเป้าหมายและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาซึ่งหลักปฏิบัติทั่วไปมาตรฐานจะกำหนด โดยองค์คณะบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้มีประสบการณ์ (Murgatroyd, Stephen and Morgan, Colin 1994 : 45)

2. **การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit)** เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการจัดการศึกษาว่าเป็น ไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่กำหนดขึ้นมากน้อยเพียงไร และมีขั้นตอนการดำเนินการที่จะทำให้เกิดเชื่อถือได้หรือไม่ว่าการจัดการศึกษาจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

3. **การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)** เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

ทั้งนี้ การตรวจสอบและประเมินคุณภาพนี้จะกระทำอย่างเป็นระบบ โดยมีกฎเกณฑ์และแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน มีการนำผลการประเมินในทุกขั้นตอนมาใช้เพื่อการวางแผน ออกแบบ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการ ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

ความแตกต่างระหว่างการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

การประกันคุณภาพภายใน	การประกันคุณภาพภายนอก
ผู้รับผิดชอบ : สถาบันการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	ผู้รับผิดชอบ : สำนักงานรับรองมาตรฐาน และ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สพศ.)
กระบวนการ <ul style="list-style-type: none"> • การควบคุมคุณภาพ • การตรวจสอบคุณภาพ • ประเมินคุณภาพ 	กระบวนการ <ul style="list-style-type: none"> • การตรวจสอบคุณภาพ • การประเมินคุณภาพ • การให้การรับรอง

ประโยชน์ที่ได้จากการประกันคุณภาพการศึกษา

1. ผู้เรียนและผู้ปกครองมีหลักประกันและความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
2. ครูได้ทำงานอย่างมืออาชีพ มีการทำงานที่เป็นระบบ โปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ และเน้นคุณภาพ ได้พัฒนาตนเองและผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน
3. ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำและความรู้ ความสามารถในการบริหารงานอย่างเป็นระบบและมีความ โปร่งใส เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและนิยมชมชอบของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม
4. กรรมการสถานศึกษาได้ทำงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม เป็นผู้ที่ทำประโยชน์ และมีส่วนพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพทางการศึกษาให้แก่เยาวชนและชุมชนร่วมกับผู้บริหารและครู สมควรที่ได้รับความไว้วางใจให้มาเป็นกรรมการสถานศึกษา
5. หน่วยงานที่กำกับดูแล ได้สถานศึกษาที่มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาตนเองซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระในการกำกับ ดูแลสถานศึกษา และก่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพทางการศึกษาและคุณภาพของสถานศึกษา
6. ชุมชนและสังคมประเทศชาติ ได้เยาวชนและคนที่ดี มีคุณภาพและศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาองค์กร ชุมชน และสังคมประเทศชาติต่อไป
7. ผู้รับบริการ ได้รับความพึงพอใจจากการให้บริการของหน่วยงาน

ในระดับสถานศึกษาการประกันคุณภาพจะครอบคลุมถึงการสร้างความมั่นใจโดยการใช้ข้อมูลสารสนเทศ องค์ความรู้และการวางแผน ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ในขั้นการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร การบริหาร หลักสูตร การติดตาม ตรวจสอบและทบทวนเป็นระยะๆ เพื่อให้มีการแก้ไข ปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพผลผลิต การจัดทำรายงาน และนำเสนอข้อมูลการประเมินสำหรับ การตัดสินใจในระดับต่างๆ และ สำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในระยะต่อไป

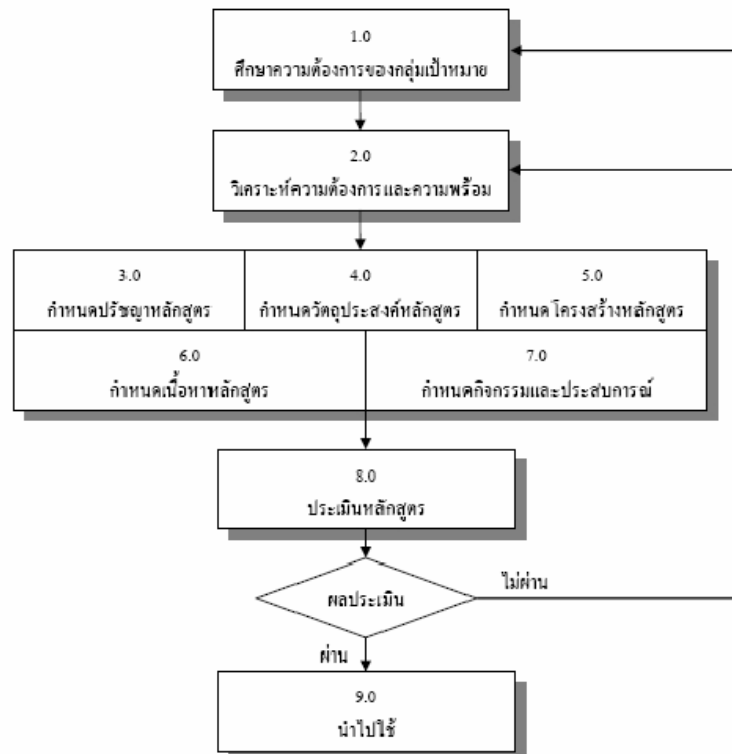
หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานการประกัน คุณภาพการศึกษาครอบคลุมถึง มวลกิจกรรมและภารกิจทางวิชาการและทางการบริหารการจัดการที่มีการวางแผน ล่วงหน้า และมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่าผู้เรียน จะมีความรู้ ความสามารถ และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

การประกันคุณภาพหลักสูตรแบบอีเลิร์นนิ่ง

การเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งถูกนำมาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อสนับสนุนและเพิ่มช่อง ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนใน สถาบันอุดมศึกษาหลายๆ สถาบัน สามารถเข้าถึงผู้เรียนที่อยู่ห่างไกล โดยไม่จำกัด สถานที่ และเวลาใดก็ได้ (Anywhere-anytime learning) และ สนับสนุนระบบการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) ที่ผู้เรียนสามารถควบคุมจังหวะการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง (Self-

paced Learning) การเรียนรู้ด้วยตนเองในระบบอีเลิร์นนิ่ง จึงเป็นช่องทางสำคัญทางหนึ่งของการเรียนรู้ของ บุคคลในยุคนี้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของประเทศไทยได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง ทั้งใน ลักษณะเสริมการสอนปกติในชั้นเรียน และใช้ทดแทนการสอนปกติ จึงทำให้ทั้งอาจารย์ผู้สอนและหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบด้านอีเลิร์นนิ่ง ของ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ หาแนวทางเพื่อการออกแบบและการผลิต บทเรียนอี เลิร์นนิ่ง ให้ได้เกิดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้มีการออกแบบและผลิต บทเรียนในรายวิชาต่างๆ ขึ้นมามากมาย ซึ่งก็มีความแตกต่างกันออกไปตามการออกแบบของแต่ละสถาบันการศึกษาหรือแตกต่างตามนักออกแบบแต่ละท่าน ดังนั้น การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนที่จะให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัด การเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง รูปแบบ บทเรียนที่ผลิตขึ้นมาจะต้องใช้วิธีการและกลยุทธ์ (Method and Strategy) ในการเรียนการสอนอย่างไรสำหรับ เนื้อหาในแต่ละลักษณะ จะมีวิธีการออกแบบบทเรียน (Instructional Design) อย่างไร ที่จะให้ผู้เรียนเกิด ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ นั้น และจะมีเทคนิคนำเสนอ เนื้อหา สารระให้แกผู้เรียน (Message design) อย่างไรที่จะดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนนั้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ ต่อการจัดการ เรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง นอกจากการเปิดการค้าเสรีด้านการศึกษาที่มีการให้บริการการศึกษาทางไกลแบบอีเลิร์นนิ่ง หรือ ออนไลน์มาจากต่างประเทศเพื่อให้บริการกับประชากร ไทยมีจำนวนมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการและ ภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการดูแล คุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง เช่น การพัฒนา หลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญา หลักสูตร ประกาศนียบัตร และหลักสูตรระยะสั้นตามความ ต้องการของสังคม และตามแผนการพัฒนาประเทศ ให้มีกลไกในการควบคุมคุณภาพและประสิทธิภาพการ เรียนการสอน ได้แก่ สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สนับสนุนการใช้ทรัพยากรการศึกษาทุกด้าน ร่วมกัน ให้การจัดการเรียน การสอนทางไกลผ่านระบบเครือข่ายสารสนเทศ มีคุณภาพ และมาตรฐานของการ ให้การศึกษาทางไกล ทั้งด้านกระบวนการ และผลผลิตในระดับ ที่สูงเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยการ ควบคุมดูแลการให้บริการการศึกษาแบบอีเลิร์นนิ่งในประเทศ การศึกษาด้านมาตรฐานสถาบันแบบ อีเลิร์นนิ่ง และมาตรฐานหลักสูตรแบบอีเลิร์นนิ่ง จึงเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่ง

สถาบันที่จัดการศึกษาทางไกลแบบอีเลิร์นนิ่งต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแบบอีเลิร์นนิ่ง โดยกำหนดมาตรฐานหลักสูตรภายใต้ ข้อกำหนดเช่นเดียวกับหลักสูตรทั่วไปที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ (ฐานปณีย์ ธรรมเมธา: การประกันคุณภาพหลักสูตรแบบอีเลิร์นนิ่ง, โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย) ซึ่งสุรเชษฐ์ น้อยฤทธิ์ (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แบบจำลองการจัดการศึกษาทางไกลทางอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยนำเสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรการสอนทางไกล ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ตามองค์ประกอบ คือ สำรวจปัญหาและความต้องการของสังคม กำหนด จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดหลักการและเหตุผล กำหนด โครงสร้างหลักสูตร กำหนดทรัพยากร ยกร่าง และกำหนดคำอธิบายชุดวิชา ขออนุมัติเปิดหลักสูตร กำหนดรายละเอียดชุดวิชา กำหนดรายละเอียดหน่วย การ สอน ทดลองใช้หาประสิทธิภาพของหลักสูตร สรุปเป็นแผนภาพ ด้านล่าง

ภาพที่ 1 แบบจำลองระบบพัฒนาหลักสูตรการสอนทางไกล

ที่มา [http://www.isanonline.com/model1/\(CurriculumandInstruction\).html](http://www.isanonline.com/model1/(CurriculumandInstruction).html)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งรับผิดชอบด้าน มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทุกระดับของประเทศ ได้กำหนดหมวดการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพหลักสูตรไว้หลายประเด็น ดังนี้ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะต้องกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรทุกหลักสูตรให้ ชัดเจน ซึ่งอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ

1. การบริหารหลักสูตร
2. ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน
3. การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา
4. ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาแบบทางไกล ได้ดำเนินการประกันคุณภาพหลักสูตรเช่นเดียวกับหลักสูตรทั่วไป และต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนด โดยเมื่อพิจารณาจาก หลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญา ในระบบการศึกษาทางไกล พ.ศ. 2548 ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด พบว่ามีการกำหนดให้หลักสูตรทุกหลักสูตรของการศึกษาทางไกลจะต้อง กำหนดและพัฒนาระบบประกันคุณภาพของหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางไกล ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประเด็นหลักทั้ง 4 ประเด็น เหมือนกับการจัดหลักสูตรทั่วไปที่กล่าวมาข้างต้น และยังเพิ่มรายละเอียด โดยกำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี

จากการกำหนดมาตรฐานหลักสูตร ในสถาบันการศึกษาเพื่อรับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นั้น ได้มีการกำหนดมาตรฐานหลักสูตร เกณฑ์การประเมินคุณภาพหลักสูตร เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต้องดำเนินการเพื่อขอรับการ ประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งในที่นี้ขอยกตัวอย่างมาตรฐานด้านหลักสูตร เกณฑ์ และหลักฐานอ้างอิง ดัง ตาราง

มาตรฐานด้านหลักสูตร

เกณฑ์	หลักฐานอ้างอิง
1. มีหลักสูตรที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา หรือมาตรฐานองค์กรวิชาชีพ (แล้วแต่กรณี)	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักสูตรปริญญาบัณฑิต จำนวน 12 สาขาวิชา ● หลักสูตรบัณฑิตศึกษา 5 สาขาวิชา
2. มีระบบหรือกลไกในการบริหารหลักสูตรทุกหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต่าง ๆ ● บันทึกการประชุมอาจารย์ประจำหลักสูตร ● รายชื่อผู้รับผิดชอบรายวิชาพื้นฐานของสถาบัน
3. มีการประเมินหลักสูตรโดยนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา ในทุกปีการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● สรุปผลการประเมินหลักสูตรโดยนักศึกษา ประจำปีการศึกษา ● สรุปผลการประเมินการฝึกงาน
4. มีการประเมินหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ใช้บัณฑิต ทุก ๆ หนึ่งรอบการศึกษาตามหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบประเมินหลักสูตรโดยผู้ใช้บัณฑิต ● แบบประเมินหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
5. มีการนำผลประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักสูตรฉบับปรับปรุง

นอกจากนี้ สมศ. ยังกำหนดเกณฑ์การประกันคุณภาพหลักสูตรทั่วไป มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาไว้อีก 3 ประเด็น คือ

1. ให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยแสดงการปรับปรุงดัชนี มาตรฐานและ คุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี

2. หลักสูตรที่จะเปิดใหม่หรือหลักสูตรที่ขอปรับปรุง จะต้องมามีอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอด ระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้นไม่น้อยกว่า 5 คน โดยอาจารย์ประจำหลักสูตรจะต้องมีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาที่เปิดสอน และในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คน ทั้งนี้อาจารย์ประจำในแต่ละหลักสูตรจะเป็นอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้

อาจารย์ประจำหลักสูตร หมายถึง บุคลากรของมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่หลักทางด้านการสอน และการวิจัย และปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาตามภาระงานที่รับผิดชอบในหลักสูตรที่เปิดสอนในกรณีเป็นหลักสูตรร่วมระหว่างสถาบันหรือหลักสูตรความร่วมมือของหลายสถาบัน อาจารย์ประจำของสถาบันในความร่วมมือนั้น ให้ถือเป็นอาจารย์ประจำในความหมายของเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรระดับอุดมศึกษา

3. ให้ทุกหลักสูตรมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน โดยอาจารย์ รับผิดชอบหลักสูตรจะต้องเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีภาระหน้าที่ในการบริหารหลักสูตรและ การเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการติดตามประเมินผลหลักสูตรและหน้าที่อื่น ที่เกี่ยวข้อง

สกอ. ได้จัดทำประกาศแนวปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับ ปริญญาในระบบการศึกษาทางไกล พ.ศ. 2548 โดยกำหนดแนวปฏิบัติด้านหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่จะจัดการศึกษาทางไกล ดังนี้

1. การขอเปิดหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาที่ประสงค์จะเปิดดำเนินการหลักสูตรในระบบการศึกษาทางไกล จะต้องจัดทำคำขอจัดการศึกษาทางไกลตามแบบที่กำหนดท้ายประกาศนี้ และเสนอต่อสภาสถาบัน อุดมศึกษา พิจารณานุมัติหรือเห็นชอบตามกฎหมาย ระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องก่อนเปิดดำเนินการ และแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุมัติหรือเห็นชอบ พร้อม แนบมติสภาสถาบันอุดมศึกษา เพื่อประกอบการดำเนินการต่อไป

ในกรณีของหลักสูตรสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การกำกับมาตรฐานวิชาชีพ สถาบันอุดมศึกษาควร จัดองค์กรกำกับมาตรฐานวิชาชีพ ตรวจสอบและรับรองความพร้อมพื้นฐานก่อนเปิดดำเนินการ

2. การดำเนินการหลักสูตร

เพื่อธำรงไว้ซึ่งคุณภาพมาตรฐาน และมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้ปฏิบัติดังนี้

2.1 สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล เพื่อประกันคุณภาพการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ เน้นการจัดระบบการถ่ายทอดถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ที่นักศึกษาสามารถศึกษา ได้ด้วยตนเองเป็นหลัก โดยเสนอเป็นแผนแม่บททางวิชาการต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาอนุมัติ

2.2 สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีการรายงานผลการจัดการศึกษาทั้งในด้านคณาจารย์ การผลิตชุดการสอนทางไกล การถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ การปฏิบัติประสบการณ์วิชาชีพ การบริการนักศึกษา การวัดและการประเมินผลการศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2.3 การประกันคุณภาพ สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดประกันคุณภาพหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง มีรายงานผลต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาต่อสาธารณะ และต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อ นำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรการศึกษาทางไกลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ขั้นตอนกระบวนการประกันคุณภาพหลักสูตรแบบอิเล็กทรอนิกส์

จากแนวคิดการประกันคุณภาพหลักสูตรทั่วไป และหลักสูตรทางไกลแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่กล่าว มาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นชัดเจนว่าขณะนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาทุกแบบให้ความสำคัญต่อ การประกันคุณภาพหลักสูตรทั้งสิ้น การประกันคุณภาพหลักสูตรที่จะมุ่งสู่การประเมินหลักสูตร ในที่นี้ผู้เขียน (ฐาปณีย์ ธรรมเมธา: การประกันคุณภาพหลักสูตรแบบอิเล็กทรอนิกส์, โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย) ขอเสนอขั้นตอนการประกันคุณภาพหลักสูตร ดังนี้

1. คณะ / หน่วยงาน

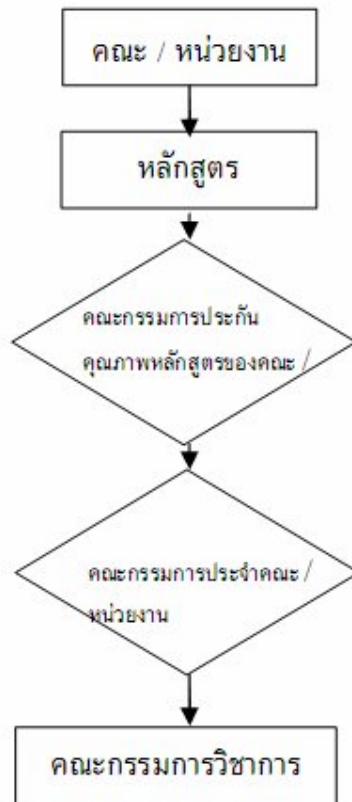
1.1 ประสานกับหลักสูตรจัดทำแผนการประเมินหลักสูตร

1.2 คณะ / หน่วยงานแจ้งแผนตามข้อ 1.1 ให้ สถาบันทราบ

1.3 คณะ / หน่วยงาน แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพหลักสูตรของคณะ / หน่วยงาน ทั้งนี้ควรมีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ร่วมเป็นกรรมการ

2. หลักสูตร ดำเนินการประกันคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร และเตรียมการเพื่อการประเมินตนเองตามกรอบที่สถาบันกำหนด
3. คณะกรรมการประกันคุณภาพหลักสูตรของคณะ /หน่วยงาน พิจารณาผลการประเมินตนเอง
4. คณะกรรมการประจำคณะ /หน่วยงาน พิจารณาผลการประเมินตนเอง แจกแจงผลให้หลักสูตร คณะ/หน่วยงาน และสถาบันทราบ
5. คณะกรรมการวิชาการของสถาบัน รับทราบและพิจารณาผลการประเมินจากข้อ 4

แผนภาพ ขั้นตอนการประกันคุณภาพหลักสูตร

การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพหลักสูตรแบบอิลีร์นิง

มาตรฐาน และตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพหลักสูตรแบบอิลีร์นิง ศรีศักดิ์ จามรมาน (2549) ได้นำเสนอแนวคิดด้านการประกันคุณภาพหลักสูตร โดยมาตรฐานหลักสูตรและรายวิชาแบบอิลีร์นิง ควรมีมาตรฐานและรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

แต่ละรายวิชาต้องมีคำอธิบายรายวิชา (Course Syllabus) กิจกรรมวิชา (Course Activities) และข้อกำหนดวิชา (Course Requirements) เพื่อแสดงว่ามีแก่นสาร (Substantial) และเหมาะสม กับจำนวนหน่วยกิตที่ได้ บางสถาบันการศึกษา กำหนดตัวอย่างรายการ ที่ต้องตรวจสอบ (Check List) ดังต่อไปนี้

- มีรายละเอียดกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของวิชาหรือไม่
- มีคำอธิบายให้เห็นชัดว่าทั้งกิจกรรมและข้อกำหนดมีแก่นสารและเหมาะสมหรือไม่
- คำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่
- มีวิชาบังคับก่อน (Prerequisite) หรือความรู้ที่ต้องมีก่อนมาเรียนวิชาหรือไม่
- เรียนวิชานี้แล้วจะได้อะไรบ้าง
- เวลาที่ต้องใช้เรียน อาทิ
 - ฟังการบรรยายทางวิดีโอที่สนั้ปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง
 - อ่านพาวเวอร์พอยต์สั้ปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง
 - ทำการบ้านสั้ปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง

- รายชื่อบทความวิชาการ ข่าวหนังสือพิมพ์ หรือข่าวในเว็บ หรือหัวข้อที่จะใช้ค้นหาบทความ วิชาและ ข่าวจากเว็บ
- มีการกำหนดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับนักศึกษาและนักศึกษากับอาจารย์อย่างไร เช่น
 - นักศึกษาแต่ละคนจะต้องอีเมลคุยกับเพื่อนและอาจารย์อย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ โทรคุยกันเรื่อง หัวข้อที่

องเรียนในสัปดาห์นั้น

- นักศึกษาแต่ละคนต้องตอบกระทู้ของอาจารย์ในกระดานข่าว (Bulletin Board) อย่างน้อยครั้งหน้าต่อสัปดาห์
- นักศึกษาต้องร่วมสนทนาสด (Live Chat) อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

- ฯลฯ

- เทคโนโลยีที่จะใช้ในการเรียนการสอนเหมาะสมหรือไม่ อาทิ
 - มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงหรือไม่
 - มีกล้องเว็บแคม (Webcam) หรือไม่
 - มีซอฟต์แวร์พิเศษอะไรหรือไม่
- มีการกำหนดด้านลิขสิทธิ์อย่างเหมาะสมถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ อาทิ
 - ห้ามลอกหนังสือเกินครั้งละ 5 บรรทัด
 - ห้ามนำภาพเวอร์ดจากหนังสือมาขึ้นเว็บ ต้องเขียนใหม่โดยใช้ภาษาของอาจารย์เอง
 - ห้ามนำกรณีศึกษาในหนังสือมาใช้ อาจต้องแก้ชื่อและตัวเลขก่อนจะใช้ได้
 - ต้องประกาศลิขสิทธิ์ของอาจารย์เพื่อมิให้ผู้อื่นลอก

- อาจเจรจากับบริษัทอีนุกให้ให้นักศึกษาทุกคนสมัครสมาชิก e-book เช่น ภาคการศึกษาละ 25 เหรียญ สหรัฐ เป็นต้น
ในกรณีนี้นักศึกษาจะใช้ทุกอย่างในอีนุกได้ตามเวลาที่กำหนดในสัญญาสมาชิก e-book เช่น 6 เดือนต่อภาคการศึกษา 4 เดือน

- อาจไม่ทำคอร์สแวร์ แต่ใช้หนังสือ (Textbook) แทน เช่น วิชาที่มหาวิทยาลัยโจนส์และมหาวิทยาลัยฟินิกซ์ ให้นักศึกษาซื้อหนังสือคนละเล่ม แล้วในการเรียนการสอนอาจารย์ ก็ประกาศในเว็บว่า สัปดาห์นั้นให้นักศึกษาไปอ่านหนังสือบทใด ทำการบ้านทำขบทในหนังสือ วิเคราะห์กรณีศึกษาใน หนังสือ ทำโครงการในหนังสือ เป็นต้น โดยใช้อินเทอร์เน็ตส่งงาน แล้วอาจารย์ตรวจงาน ประกาศผลบนเน็ต แบบนี้ง่ายไม่ต้องลงทุนมากแต่ก็ได้รับการรับรอง วิทยฐานะ

- มีการฝึกอบรมอาจารย์ผู้ช่วยสอนให้เหมาะสมกับหลักสูตรและรายวิชาหรือไม่

ในที่นี้ผู้เขียน (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา: การประกันคุณภาพหลักสูตรแบบอิเล็กทรอนิกส์, โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย) ขอนำเสนอแนวคิดการประกันคุณภาพ ของหลักสูตรแบบอิเล็กทรอนิกส์ ตามแนวทางการประกันคุณภาพหลักสูตรแบบการศึกษาทางไกล 4 แนวทาง โดยแสดงรายละเอียดและกำหนดตัวบ่งชี้ ดังนี้

1 การบริหารหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

- 1.1. มีผู้รับผิดชอบหลักสูตร คือ คณะผู้บริหารของภาควิชา และคณะกรรมการวิชาการ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำคณะวิชา
- 1.2. มีระบบการรายงานข้อมูลหลักสูตร การจัดการศึกษา และข้อมูลอาจารย์ผู้สอนทุกภาคการศึกษาและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการประเมินหลักสูตร
- 1.3. มีการประเมินผลอาจารย์ผู้สอนโดยนักศึกษาทุกสิ้นภาคการศึกษา และรายงานผลการ ประเมิน เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน
- 1.4. มีกระบวนการติดตามประสิทธิภาพและผลการเรียนของนักศึกษาในแต่ละภาคเรียน และปี การศึกษา

2 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้

- 2.1. มีห้องเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งเรียนรู้แบบอิเล็กทรอนิกส์ครบถ้วนตามเนื้อหาหลักสูตร
- 2.2. มีเอกสาร ตำรา วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลประกอบการเรียนที่เพียงพอสำหรับ การศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาในห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ของสถาบันแบบอิเล็กทรอนิกส์
- 2.3. มีระบบโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ เครือข่ายสื่อสารภายใน และภายนอกพร้อมให้บริการ แก่นักศึกษาอย่างเพียงพอ

3 การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา

ตัวบ่งชี้

3.1 มีระบบอาจารย์ และผู้ช่วยอาจารย์ ให้คำปรึกษา และตอบคำถาม และพร้อมจะให้การ สนับสนุนและให้คำแนะนำแก่นักศึกษา ทั้งแบบที่เข้าถึงได้พร้อมกัน (Synchronous/Real-Time) และแบบที่เข้าถึง ได้ไม่พร้อมกัน (Asynchronous)

3.2 มีระบบการแนะนำวิธีการเรียน การสื่อสาร การใช้เครื่องมือสื่อสาร เช่น การใช้ป้าย ประกาศ กระดานสนทนา ห้องสนทนา เป็นต้น

4 ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

ตัวบ่งชี้

4.1 มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และบัณฑิตแบบอิเล็กทรอนิกส์ประจำปี เพื่อนำข้อมูล ไปปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.2 มีการสำรวจภาวะการทำงานของสำเร็จการศึกษาทุกปี

การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพหลักสูตรแบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น แต่ละหลักสูตร หรือสถาบันสามารถกำหนดตัวบ่งชี้ได้ตามความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบการประกันคุณภาพ หลักสูตรอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 4 ประการ ซึ่งคาดว่าในอนาคตอันใกล้นี้ สถาบันการศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ สกอ. สมศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ คงจะร่วมกันกำหนดตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาแบบอิเล็กทรอนิกส์ขึ้น เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ดังนั้นก็ควรต้องให้ความสำคัญ ทำให้การควบคุม ตรวจสอบ รับรอง และประเมินคุณภาพของหลักสูตรแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นที่ยอมรับได้เช่นเดียวกับหลักสูตร ทั่วไป

จากการศึกษาความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนเอกสารการสอนของอาจารย์ฐานปณิธิ ธรรมเมธา และนักการศึกษาอีกหลายๆท่าน ทำให้ได้ข้อสรุปว่าการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งการสอนในห้องเรียนปกติ หรือการสอนออนไลน์ ต้องมีการควบคุมคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนหลักสูตรนั้น ซึ่งการควบคุมคุณภาพเพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษานั้น ต้องมีหน่วยงานหลักทำหน้าที่ตรวจสอบ และประเมินตามตัวบ่งชี้ที่มีการตกลงกันระหว่างผู้ถูกประเมินกับผู้ทำการประเมิน ซึ่งในขณะนี้ สมศ และ สกอ.คือหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในส่วนของการประกันคุณภาพอิเล็กทรอนิกส์ ที่ อ.ฐานปณิธิ ได้นำเสนอตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพไว้ 4 ตัวบ่งชี้ ผู้เขียนเห็นว่าประเด็นที่ 4 น่าจะเป็น ความพึงพอใจของผู้เรียน และประโยชน์ที่ได้จากการเรียน เพราะการเรียนออนไลน์ ในสภาพปัจจุบันเป็นการเรียนของผู้ที่มีงานทำอยู่แล้ว เพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ มากกว่าจะนำไปประกอบอาชีพ

บรรณานุกรม

- กิตติชัย วัฒนานิก. การประกันคุณภาพอุดมศึกษาระบบปัจจุบันและความท้าทายในอนาคต. เอกสารการประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติฯ ณ อาคารคอนเวนชัน ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี 2-3 พ.ย 2550, 2550.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ **กระทรวงศึกษาธิการ 2549** ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2549.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด, 2548.
- สุาปณีย์ ธรรมเมธา. เอกสารเรื่องการประกันคุณภาพหลักสูตรแบบอีเลิร์นนิ่ง.วิชาการประกันคุณภาพอีเลิร์นนิ่ง, โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย, 2552
- ณัฐพล ชุมวรฐายี. บันไดสู่การประกันคุณภาพการศึกษา. บั๊กพอยท์, 2545.
- รุ่ง แก้วแดง. **ประกันคุณภาพการศึกษา** ทุกคนทำได้!ไม่ยาก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2544.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ **การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (องค์การมหาชน) , 2547.
- ศรีศักดิ์ จามรมาน . เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การดำเนินกิจกรรมบนระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อ **พัฒนาการศึกษาครั้งที่ 14**”. มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตสารสนเทศ จังหวัดพะเยา, 2549.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **ประกาศ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548**, 2548.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **ประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญา ในระบบ การศึกษาทางไกล พ.ศ. 2548**, 2548.
- สมคิด พรหมชัย และศุภพัทธ์ พิบูลย์. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544.
- สุรเชษฐ์ น้อยฤทธิ, 2552 [Online]. Available from: <http://www.isanonline.com/model 1/contents.htm> (2009, April 6) Wang, Qi, Quality assurance--best practices for assessing online programs. International Journal on E-Learning April 1, 2006.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2544.
- _____. **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2543.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. **กรอบการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2544.
- อุทุมพร จามรมาน. **100 คำถาม-คำตอบ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ระดับพื้นฐานและ อุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พีเอ็น, 2544.
- <http://www.academic.chula.ac.th/>
- <http://www.snamcn.lib.su.ac.th/larn/>
- <http://www.sut.ac.th/sutqa/news-qa-47-1.htm/>
- Murgatroyd, Stephen and Morgan, Colin. **Total Quality Management and the School**. Buckingham: Open University Press, 1994.